

Stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 19.12.1973, sp. zn. Tpjf 20/73, ECLI:CZ:NS:1973:TPJF.20.1973.1

Číslo: 3/1974

Právní věta: Skončilo-li trestní stíhání proti obviněnému pravomocným rozhodnutím vyšetřovatele, prokurátora nebo soudu o postoupení věci podle § 171 odst. 1 nebo § 222 odst. 2 tr. ř. jinému orgánu proto, že nejde o trestný čin ani o přečin, že však jde o přestupek nebo kárné provinění, o nichž je tento orgán příslušný rozhodovat, nelze pokračovat v trestním stíhání proti obviněnému, nebylo-li rozhodnutí o postoupení věci v předepsaném řízení zrušeno. Proti rozhodnutí o postoupení věci podle § 171 odst. 1 nebo § 222 odst. 2 tr. ř. je přípustná obnova řízení (§ 277 a násl. tr. ř.).

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 19.12.1973

Spisová značka: Tpjf 20/73

Číslo rozhodnutí: 3

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Obnova řízení, Postoupení věci, Překážka věci rozhodnuté

Předpisy: 141/1961 Sb. § 171 odst. 1

§ 172 odst. 1 písm. b

§ 172 odst. 2 písm. b

§ 174 odst. 2 písm. e

§ 222 odst. 2

§ 266

§ 272

§ 277

§ 278 odst. 2

§ 278 odst. 3

§ 278 odst. 4

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Odůvodnění:

Ve shora uvedené otázce se v praxi orgánů činných v trestním řízení nezastává jednotné stanovisko. Např. ve věci 10 Tz 3/68 býv. Nejvyššího soudu zaujal generální prokurátor ve stížnosti pro porušení zákona právní názor, že pravomocným usnesením orgánu vyhledávání o postoupení věci proti obviněnému národnímu výboru k projednání provinění podle zák. č. 60/1961 Sb. /1/ došlo k meritornímu skončení trestního stíhání a že v trestním stíhání obviněného nelze pokračovat, aniž

bylo rozhodnutí o postoupení věci zrušeno. Naproti tomu senát Nejvyššího soudu vyslovil v této trestní věci názor, že pravomocné usnesení orgánu vyhledávání o postoupení věci národnímu výboru k projednání provinění nebrání, aby se pokračovalo v trestním stíhání obviněného pro trestný čin, vyšlo-li dodatečně najevo, že skutek není proviněním, ale trestným činem.

Nejvyšší soud České socialistické republiky však zaujal v rozhodnutí sp. zn. [4 Tz 75/71](#) opačné stanovisko. Podle odůvodnění tohoto rozhodnutí pravomocným rozhodnutím, jímž se končí trestní stíhání a které proto má účinky rei iudicatae, je i postoupení věci vedené proti určitému obviněnému jinému orgánu, který není oprávněn k stíhání trestných činů a přečinů. S právním závěrem tohoto rozhodnutí vyslovilo souhlas i trestní kolegium Nejvyššího soudu Československé socialistické republiky a uveřejnilo je ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 56/72.

Přijetím právního názoru, že postoupení věci podle § 171 odst. 1, popř. § 222 odst. 2 tr. ř. má účinky rei iudicatae, se však otevírá otázka, jak napravit případné vadné rozhodnutí o postoupení věci jinému orgánu k projednání přestupku nebo kárného provinění, jestliže se ukáže, že skutek obviněného je ve skutečnosti trestným činem nebo přečinem. Stížností pro porušení zákona lze takové nezákonné rozhodnutí napravit jen při zachování lhůt stanovených v § 272 tr. ř., tedy jen v některých případech.

Generální prokuratura ČSSR proto navrhla, aby Nejvyšší soud ČSSR zaujal stanovisko k otázce, zda lze po pravomocném rozhodnutí o postoupení věci národnímu výboru pokračovat v trestním stíhání, aniž by toto rozhodnutí bylo zrušeno a v případě záporné odpovědi na tuto otázku, zda proti takovému rozhodnutí je přípustná obnova řízení. Sama pak ve svém návrhu zaujala názor, že je v zájmu právní jistoty a odpovídá i náplni rozhodnutí o postoupení věci, aby toto rozhodnutí bylo považováno za rozhodnutí o meritu věci s důsledky rei iudicatae. Podle názoru generální prokuratury ČSSR je pak třeba připustit možnost napadat takové pravomocné rozhodnutí obnovou řízení podle § 277 a násl. tr. ř.

Předseda trestního kolegia Nejvyššího soudu ČSSR (čl. 13 odst. 2 jedn. řádu) trestnímu kolegiu Nejvyššího soudu ČSSR, aby ve věci zaujalo stanovisko k správnému výkladu zákona podle § 28 odst. 2 zák. č. 36/1964 Sb. ve znění vyhl. č. 19/1970 Sb. Předseda Nejvyššího soudu ČSSR si přitom vyžádal vyjádření předsedů nejvyšších soudů republik a kateder trestního práva právnické fakulty University Karlovy v Praze a právnické fakulty Univerzity Komenského v Bratislavě.

Předseda Nejvyššího soudu SSR zaujal ve svém vyjádření názor, že proti rozhodnutí o postoupení věci podle § 171 odst. 1 nebo § 222 odst. 2 tr. ř. není obnova řízení přípustná, když zákon výslovně připouští tento mimořádný opravný prostředek jen proti pravomocnému rozsudku soudu a proti usnesení o zastavení trestního stíhání vedeného proti určité osobě. Stejně stanovisko k této otázce vyslovila i katedra trestního práva právnické fakulty Univerzity Komenského v Bratislavě, která ovšem vychází z předpokladu, že usnesení orgánu činného v trestním řízení o postoupení věci podle § 171 odst. 1 nebo § 222 odst. 2 tr. ř. nemá účinky rei iudicatae a že v trestním stíhání obviněného lze pokračovat i bez zrušení tohoto usnesení, vyjdou-li najevo okolnosti, které svědčí, že skutek obviněného je trestným činem nebo přečinem. Zcela opačné stanovisko zaujala katedra trestního práva a kriminalistiky právnické fakulty University Karlovy v Praze. Rozhodnutí o postoupení věci podle § 171 odst. 1 nebo § 222 odst. 2 tr. ř. předpokládá, že orgán činný v trestním řízení dospěl k závěru, že skutek obviněného není trestným činem ani přečinem. Toto rozhodnutí se tedy svým obsahem a významem rovná usnesení o zastavení trestního stíhání. Proto je třeba s takovým pravomocným rozhodnutím spojovat pro obor trestního řízení účinky, které trestní řád spojuje s usnesením o zastavení trestního stíhání, tedy zejména možnost pokračovat v trestním stíhání téhož obviněného pro týž skutek jen v případě zrušení rozhodnutí o postoupení věci, ať již v důsledku stížnosti pro porušení zákona nebo obnovy řízení.

Na zasedání trestního kolegia Nejvyššího soudu ČSSR přednesl zástupce generálního prokurátora ČSSR názor shodný s písemným návrhem Generální prokuratury ČSSR. Stejný názor přednesl i zástupce předsedy Nejvyššího soudu ČSR.

Trestní kolegium Nejvyššího soudu Československé socialistické republiky zaujalo k uvedené otázce po přihlédnutí k uvedeným písemným i ústním vyjádřením toto stanovisko:

Především je třeba rozlišovat, zda k rozhodnutí národního výboru nebo jiného příslušného orgánu o skutku jako o přestupku nebo kárném provinění došlo po předchozím postoupení věci vedené proti určitému obviněnému orgánem činným v trestním řízení nebo bez takového postoupení. Není sporu, že v tomto druhém případě rozhodnutí národního výboru nebo jiného příslušného orgánu nebrání trestnímu stíhání obviněného pro týž skutek, shledá-li orgán činný v trestním řízení, že tento skutek je trestným činem nebo přečinem (§ 172 odst. 2 písm. b) tr. ř.). Nejde tedy o to, zda účinky rei iudicate pro obor trestního řízení má rozhodnutí národního výboru nebo jiného příslušného orgánu o skutku jako o přestupku nebo kárném provinění, ale o to, zda takové účinky má rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení o postoupení věci vedené proti určité osobě, národnímu výboru nebo jinému příslušnému orgánu podle § 171 odst. 1 nebo § 222 odst. 2 tr. ř. Jestliže tedy z ustanovení trestního řádu lze dovodit, že rozhodnutí národního výboru nebo jiného příslušného orgánu o skutku jako o přestupku nebo kárném provinění nemá pro obor trestního řízení účinky rei iudicatae, netýká se to bez dalšího i rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení o postoupení věci podle § 171 odst. 1 nebo § 222 odst. 2 tr. ř. O účincích takového rozhodnutí nemá trestní řád výslovného ustanovení. Při zkoumání těchto účinků je tedy třeba vyjít z obsahu a sociálně politického smyslu takového rozhodnutí.

Při postoupení věci podle § 171 odst. 1 nebo § 222 odst. 2 tr. ř. musí orgán činný v trestním řízení učinit nejdříve závěr, že skutek obviněného (došlo-li k postoupení věci podle § 171 odst. 1 tr. ř. před vznesením nebo sdělením obvinění, tedy předtím než je určitá osoba stíhána pro skutek jako obviněný, nebrání takové rozhodnutí novému trestnímu stíhání pro týž skutek; srov. slova: „skončilo-li trestní stíhání vedené proti určité osobě...“ v ustanovení § 277 tr. ř.) není trestným činem ani přečinem. Naprosto stejný závěr musí orgán činný v trestním řízení učinit, zastavuje-li trestní stíhání proti obviněnému podle § 172 odst. 1 písm. b) tr. ř. V obou případech trestní stíhání proti obviněnému končí pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu činného v trestním řízení ze stejného důvodu, totiž, že skutek, pro který se trestní stíhání vede, není trestným činem ani přečinem. Rozdíl mezi těmito dvěma rozhodnutími je jen v tom, že v prvním případě má orgán činný v trestním řízení za to, že skutek obviněného má znaky přestupku nebo kárného provinění, k jejichž stíhání je příslušný orgán, jemuž věc postupuje, zatímco v rozhodnutí o zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 1 písm. b) tr. ř. je implicitně obsažen závěr, že skutek, pro který se trestní stíhání vede, nemá znaky ani přestupku ani kárného provinění, a že tedy nepřichází v úvahu zahájení jiného řízení, v němž by se mělo o skutku rozhodovat (srov. § 172 odst. 1 písm. b) i. f. tr. ř.). Orgán příslušný ke stíhání přestupku nebo kárného provinění není však vázán rozhodnutím orgánu činného v trestním řízení ani v tom směru, že skutek je přestupkem nebo kárným proviněním (v případě postoupení věci podle § 171 odst. 1 nebo § 222 odst. 2 tr. ř.), ani v tom směru, že skutek není přestupkem nebo kárným proviněním (v případě zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 1 písm. b) tr. ř.). To proto, že orgán činný v trestním řízení není příslušný ke stíhání skutku jako přestupku nebo kárného provinění, ale může o skutku rozhodovat s účinky rei iudicatae jen jako o trestném činu nebo přečinu. Pokud tedy jde o předmět trestního stíhání, v němž se může rozhodovat jen o trestném činu nebo přečinu, a o další existenci trestního stíhání samotného, není mezi postoupením věci podle § 172 odst. 1 nebo § 222 odst. 2 tr. ř. a zastavením trestního stíhání podle § 172 odst. 1 písm. b) tr. ř. po obsahové stránce vůbec žádný rozdíl: v obou případech příslušný orgán činný v trestním řízení pravomocně rozhodl, že skutek není trestným činem ani přečinem a trestní stíhání tímto pravomocným rozhodnutím ukončil; v případě postoupení věci nezastavil trestní stíhání

výslovně jen proto, že měl za to, že skutek sice nemá znaky trestného činu ani přečinu, má však znaky přestupku nebo kárného provinění a že je třeba konat ještě další řízení o skutku jako o přestupku nebo kárném provinění před orgánem, jemuž byla věc postoupena. Rozhodnutí o postoupení věci podle § 171 odst. 1 nebo § 222 odst. 2 tr. ř. se tedy svým obsahem a významem rovná usnesení o zastavení trestního stíhání. S takovým pravomocným rozhodnutím je proto třeba spojovat pro obor trestního řízení účinky, které trestní řád spojuje s pravomocným usnesením o zastavení trestního stíhání, tedy zejména možnost pokračovat v trestním stíhání téhož obviněného pro týž skutek jen v případě zrušení rozhodnutí o postoupení věci v předepsaném řízení. Předepsaným řízením se zde rozumí řízení o stížnosti pro porušení zákona (§ 266 a násl. tr. ř.), a jde-li o rozhodnutí vyšetřovatele, též řízení podle § 174 odst. 2 písm. e) tr. ř. Jestliže se rozhodnutí o postoupení věci podle § 171 odst. 1 nebo § 222 odst. 2 tr. ř. svým obsahem a významem rovná rozhodnutí o zastavení trestního stíhání a je nutno spojovat s ním stejné právní účinky jako s rozhodnutím o zastavení trestního stíhání, pak je třeba z toho dovodit, že proti takovému rozhodnutí je přípustná i obnova řízení podle § 277 a násl. tr. ř., jestliže jsou splněny podmínky obnovy podle § 278 odst. 2, 3 nebo 4 tr. ř.

Jen takový výklad odpovídá sociálně politickému obsahu a smyslu rozhodnutí o postoupení věci, poskytuje obviněnému právní jistotu a ochranu proti novému trestnímu stíhání pro týž skutek a je v souladu se smyslem zásady ne bis in idem a jejím důsledným vyjádřením v socialistickém trestním řízení.

1) Se zřetelem ke změnám zákona orgán vyhledávání již nemůže učinit rozhodnutí o postoupení věci podle § 171 odst. 1 tr. ř. a předmětem postoupení již nemůže být provinění podle zák. č. 38/1961 Sb. nebo zák. č. 60/1961 Sb.